

سرویس جلوگیری و کنترل سل (کلینیک های سینه)

واکسن ب ت ژ (باسیل کالمت ژرین)

BCG (Bacillus Calmette-Guerin) VACCINATION

اطلاعات برای بیماران

Information for Patients

سل (TB) یک بیماری است که باعث آن یک باکتری (به نام *Mycobacterium tuberculosis*) میباشد. سل در شش ها رایج ترین شکل آن است ولی این بیماری میتواند در هر نقطه بدن ظاهر شود. سل شش، هنگامی که در اثر سرفه، عطسه یا آواز خواندن ریز قطره ها در هوا پخش شود از شخصی به شخص دیگر منتقل میشود. کسانی که تماس نزدیک دارند ممکن است این قطرات کوچک را استنشاق کرده و دچار عفونت گردند. بیشتر کسانی که این عفونت را دارند هیچ علائمی ندارند ولی تعداد کمی از افراد، اغلب چندین سال بعد از عفونت اولیه، دچار بیماری سل میشوند. کسانی که در خطر عفونت هستند عبارتند از:

- ◆ کسانی که به کشورهای سفر میکنند که سل در آن رایج است، مثل بیشتر نقاط آسیا و آفریقا
- ◆ کارکنان خدمات بهداشتی و مراقبین گروه هایی که خطر سل بر ایشان زیاد است
- ◆ اعضای نزدیک خانواده مسلولین.

واکسن ب ت ژ چیست؟ واکسن ب ت ژ واکسنی است که با میکرب زنده ساخته شده و تا حدی در مقابل سل مصونیت ایجاد میکند. در صورتیکه در معرض باکتری (میکرب) سل قرار بگیرید واکسن ب ت ژ از عفونت جلوگیری نمی کند، ولی باعث میشود که به احتمال خیلی بیشتر، بجای یک بیماری سراسری که خطر مرگ دارد دچار یک عفونت ملایم در یک نقطه بدن بشوید. ایجاد مصونیت در اثر واکسن ب ت ژ 6 تا 12 هفته طول میکشد. واکسن ب ت ژ ممکن است فقط 50 تا 60 درصد مصونیت در مقابل سل به وجود بیاورد و در بعضی افراد، تاثیر واکسن در طول زمان، بعضی وقتها در ظرف 5 تا 15 سال از بین میرود.

بیش از همه برای کودکان مفید است. واکسن ب ت ژ ممکن است از بروز انواع شدید بیماری سل، مثل سل در مغز (مننژیت TB) در کودکان جلوگیری کند. نفع آن برای بزرگسالان کمتر واضح است.

شما قبل از واکسیناسیون به یک آزمایش پوستی برای میکرب سل (آزمایش Mantoux)

[Tuberculin Skin Test (Mantoux test)] نیاز خواهید داشت تا معلوم شود که در اثر عفونت قبلی سل

یا بعد از واکسیناسیون نتیجه آزمایش در شما مثبت است یا نه. کسانی که نتیجه آزمایش پوستی آنها مثبت است نفعی از واکسن نمی برند و ممکن است واکنش شدیدی در محل واکسیناسیون ظاهر شود.

یکی از مضرات واکسن ب ت ژ این است که اغلب باعث میشود نتیجه آزمایش های پوستی برای میکرب سل در آینده مثبت باشد. این به این معنی است که ممکن است ما نتوانیم بفهمیم که واکنش بخاطر عفونت سل بوده است یا بخاطر واکسن ب ت ژ.

کسانی هستند که واکسن ب ت ژ نباید به آنها زده شود. به کسانی که سیستم دفاعی شان ضعیف است یا در حال حاضر بیمار هستند، مثلاً آبله مرغان دارند، یا اخیراً واکسنی زده اند که با میکرب زنده ساخته شده است، مثل واکسن سرخک، ممکن است توصیه شود که واکسن ب ت ژ نزنند. افراد قبل از ب ت ژ ارزیابی میشوند و لازم خواهد بود که قبل از واکسیناسیون رضایتمانه ای را امضا کنند.

ب ت ژ و سایر واکسن هایی که با میکرب زنده ساخته میشوند. کسانی که به خارج سفر میکنند و لازم است که قبل از سفر بیشتر از یک واکسن میکرب زنده بزنند، باید یا: (الف) همه واکسنهای میکرب زنده را در یک روز بزنند، یا (ب) حد اقل 4 هفته بین ب ت ژ و سایر واکسنهای میکرب زنده صبر کنند. این برای این است که فرصت کافی به سیستم دفاعی بدن داده شود تا بتواند مصونیت لازم را به وجود بیاورد. بعضی دیگر از واکسنهای میکرب زنده عبارتند از تیفوئید دهانی، تب زرد، و اریون، سرخک، سرخجه (MMR). ب ت ژ و فلج اطفال خوراکی را میشود در فاصله مدت 4 هفته داد.

آیا واکسن ب ت ژ عوارض جانبی دارد؟ مثل هر واکسن دیگر ممکن است عوارض جانبی وجود داشته باشد و این عوارض در اشخاص مختلف فرق میکند. بعضی اوقات محل واکسن ممکن است ورم کرده و قرمز و دردناک شود. این حالت معمولاً بدون درمان بهتر میشود. غده های گلو و زیر بغل نیز ممکن است ورم کنند و گهگاهی نیاز به درمان داشته باشند. خیلی به ندرت ممکن است پیش بیاید که واکسن باعث عفونت گسترده ب ت ژ بشود. این معمولاً برای کسانی پیش می آید که مصونیتشان کم است از جمله کسانی که از نظر HIV مثبت هستند، کمبود تغذیه دارند یا از بیماری شدیدی رنج می برند. در موارد نادری این منجر به مرگ شده است.

از آنجا که ب ت ژ ریسک دچار شدن به سل را کاملاً از بین نمی برد مهم است که از علائم بیماری سل فعال آگاه باشید، مثلاً سرفه مداوم (بیشتر از دو هفته)، خلط سینه خون آلود، تب، عرق شبانه، کم شدن بی دلیل وزن و خستگی. این علائم به دلایل گوناگونی ممکن است ظاهر شوند، ولی اگر آنها را داشته باشید باید با کلینیک سینه یا دکتر خانوادگی خود مشورت کرده و عکس سینه بگیرید.

بعد از واکسن ب ت ژ چه میشود؟ بعد از واکسیناسیون یک جوش نوک تیز کوچک قرمز رنگ در ظرف یک تا سه هفته ظاهر میشود. این جوش نوک تیز اغلب نرم و فاسد شده و در اکثر مردم منجر به یک زخم کوچک میشود. التیام این زخم ممکن است تا سه ماه طول بکشد و معمولاً جای آن باقی میماند.

از محل واکسن به طریق زیر مواظبت کنید:

- ◆ بگذارید که محل واکسن بطور طبیعی التیام پیدا کند و آن را تمیز و خشک نگه دارید. از کرم و پماد استفاده نکنید
- ◆ اگر لازم شد یک گاز استریل، بدون فشار روی آن بگذارید ولی باند چسب دار، تتسو پلاست، پنبه و پارچه مستقیماً روی محل واکسن نگذارید
- ◆ از ضرب خوردن و خراشیده شدن محل واکسن اجتناب کنید
- ◆ می توانید به همه فعالیت های عادی مثل دوش گرفتن، شنا و ورزش ادامه دهید.

اگر نگرانی داشتید یا دچار عوارض جانبی شدید
لطفاً تلفن کنید سرویس جلوگیری و کنترل سل (کلینیک سینه)، شماره:

References:

- BCG Vaccine and Consumer Medicine Information: Connaught Laboratories: Canada.
- Winks M, Levy M, Westly-Wise V. and The NSW Tuberculosis Advisory Committee. (1994). *Controlling Tuberculosis in New South Wales*. New South Wales Health Department. North Sydney.
- Barclay L. A review of BCG complications since the introduction of a different BCG vaccine. 2000. CDC: Darwin. (See <http://www.nt.gov.au/nths/public/cdc/vol5/bcg.htm>)
- Colditz GA, Brewer TF, Berkley CS, Wilson ME, et al Efficacy of BCG vaccine in the prevention of tuberculosis - Meta-analysis of the published literature. *JAMA* 1994; 271 (9): 698-702.
- Grange JM. Complications of bacille Calmette-Guerin (BCG) vaccination and immunotherapy and their management. *Comm Dis Pub Hlth* 1998; 1 (2): 84-8.
- The Role of BCG Vaccine in the Prevention and Control of Tuberculosis in the United States. *MWR*: April 26, 1996 / Vol. 44 / No. RR-4. US Department of Health and Human Services.
- The Australian Immunisation Handbook 7th Edition: National Health & Medical Research Council.